

Notat

MILJØMINISTERIET

Departementet

Ministersekretariatet
J.nr. SNS-
Ref. CLJ

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål DF, DG og DH fra Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, stillet efter ønske fra Benny Engelbrecht (S).

Spørgsmål DF

Hvilke initiativer vil ministeren tage for at modvirke, at adskillige store møbelhuse til stor skade for verdens skove ikke tilbyder forbrugerne mulighed for at købe FSC-mærkede produkter, jf. undersøgelsen refereret i artiklen "Miljøfolk: Møbelgiganter sviner med deres trævarer" i Politiken den 19. maj 2010?

Spørgsmål DG

Og hvordan forholder ministeren sig til den kritik, der rejses af bl.a. Verdensnaturfonden og Nepenthes, om at syv år med frivillige offentlige indkøbsvejledninger ikke har ført til væsentlige forbedringer?

Spørgsmål DH

Vil ministeren redegøre for, hvorfor hun i sin frivillige offentlige indkøbsvejledning for træ vælger at acceptere den kontroversielle PEFC certificeringsordning for bæredygtig skovdrift, som ikke nyder opbakning fra nogen af miljøorganisationerne?

Spørgsmålene besvares samlet:

Jeg vil gerne starte med kort at opridse regeringens mål og hidtidige indsats på det her felt. Det vil sætte diskussionen lidt i perspektiv.

Regeringen vil fremme lovlig og bæredygtig skovdrift både gennem initiativer i forhold til den generelle handel med træ og gennem indkøbspolitikken.

Målet er helt at eliminere forekomsten af ulovligt produceret træ i markedet, og at både offentlige og private indkøbere aktivt tilstræber at købe lovligt og bæredygtigt træ.

Det mål er fastlagt i Bæredygtighedstrategien fra 2009, som viderefører en gennem flere år højt prioriteret dansk indsats.

Danmark pressede allerede i 2003 EU Kommissionen til at lancere en handlingsplan for bedre skovlovshåndhævelse og kamp mod ulovligt træ. En sådan EU Handlingsplan udkom få måneder efter, den såkaldte FLEGT Handlingsplan. Den konkrete opfølgning på den vil jeg vende tilbage til om lidt. Det er, selvom EU-processen har været langsom, en ægte dansk succeshistorie.

Samme år, i 2003, udgav Danmark selv en vejledning om offentligt indkøb af lovligt og bæredygtigt tropisk træ.

Den vejledning blev hurtigt kendt og ofte omtalt i skovbrugskredse i udlandet. Den var nemlig en af de første af sin art i verden, hvor en regering officielt gik ud med anbefalinger til offentligt indkøb af lovligt og bæredygtigt træ, herunder med konkrete anvisninger på brug af certificeringsordninger. Samtidig lagde vejledningen op til høje standarder for både lovligt og bæredygtigt træ.

Danmark har siden i internationale miljøforhandlinger ført an i arbejdet for at promovere offentlige indkøbspolitikker som middel til at fremme lovlig og bæredygtig skovdrift, og Danmark har stået i spidsen for international erfaringsudveksling om fremme af offentlige indkøbspolitikker for træ.

Samtidig har Skov- og Naturstyrelsen haft et tæt uformelt samarbejde med bl.a. Nederlandene, UK, Tyskland og Belgien og deltager nu i en arbejdsgruppe under kommissionen, der kigger på muligheden for udvikling af mere ensartede retningslinjer for køb af lovligt og bæredygtigt træ.

Regeringen udvidede i 2006 indkøbspolitikken fra tidligere kun at omfatte tropisk træ til at omfatte al slags træ. Der blev samme år udgivet en midlertidig og summarisk vejledning om sikring af lovligt træ.

Det kan naturligvis være vanskeligt at opgøre den direkte effekt af en sådan dansk indsats, men man kan i hvert fald konstatere, at:

- Fra at være noget stort set ingen lande ville røre ved før 2003, er aktiv brug af offentlige indkøbspolitikker for træ er i dag udbredt i mere end en halv snes lande, heraf 6 EU-lande og flere andre går med overvejelser om at gøre brug af dem.
- Offentlige indkøbspolitikker for træ har i dag udviklet sig at være et væsentlig virkemiddel til fremme af skovcertificering og andre systemer til sikring af dokumenterbart lovligt eller bæredygtigt træ, efter høje, kontrollerbare standarder.
- Verdens samlede certificerede skovareal er over de seneste 7 år mere end fordoblet, så de i dag dækker godt 8 % af verdens samlede skovareal.
- De danske standarder er i dag blevet normdannede for andre landes indkøbspolitikker og sætter dagsordenen for EU-arbejdet med udvikling af fælles vejledende retningslinjer for offentligt indkøb af lovligt og bæredygtigt træ.
- Der er udviklet helt nye ordninger i markedet, som kontrollerer og blåstempler lovligheden af træ efter tilsvarende høje standarder.

Den midlertidige vejledning om lovligt træ har indgået i vurderingen af kravfastsættelsen i relevante udbud for træbaserede varer både i de rammeaftaler, som indgås af Statens og Kommunernes Indkøbsservice og i statens fælles indkøbsaftaler, som er forpligtende og administreres af Statens Indkøb i Økonomistyrelsen.

Det har betydet, at rammeaftalerne for Statens og Kommunernes Indkøbsservice i dag har mindstekrav om dokumenterbart lovligt træ for blandt andet byggevarer, møbler og papir og det samme gælder f.eks. den bindende statslige indkøbsaftale for kontormøbler.

I den fællesstatslige aftale om kontormøbler er andelen af bæredygtigt træ vægtet positivt i tilbudsvurderingen, og Økonomistyrelsen har oplyst, at de nuværende leverandører har forpligtet sig kontraktuelt på at levere møbler produceret af 100% bæredygtigt træ. På tilsvarende vis har andelen af

bæredygtigt træ vægtet positivt i flere af Statens og Kommunernes Indkøbsservices udbud – med det resultat, at leverandører har forpligtet sig på at levere træbaserede varer med en høj andel bæredygtigt træ.

Der vil også i de kommende fællesstatslige udbud af f.eks. kontorvarer og trykkeriydelser blive stillet krav vedr. lovligt og bæredygtigt træ. Krav om lovligt og bæredygtigt træ vil ligeledes blive indtænkt i relevante kommende udbud i Statens og Kommunernes Indkøbsservice.

Flere kommuner stiller i stigende grad krav om lovligt og bæredygtigt træ, fx ved havneanlæg hvor der anvendes meget tropisk træ.

Derudover har landets tre største kommuner, København, Århus og Odense, indgået en partnerskabsaftale med Miljøministeriet og nogle mindre kommuner. Her er der bl.a. fastlagt konkrete mål for indkøb af lovligt og bæredygtigt træ, i første omgang til tømmer og trævarer indkøbt i trælasthandel og udendørs legepladser.

Alt dette er opnået på baggrund af frivillig dansk indkøbsvejledning og aktiv international erfaringsudveksling, og jeg har derfor svært ved at genkende billedet af en vejledning, som ikke skulle virke. Det passer simpelthen ikke.

Når alt dette sagt, skal jeg gerne erkende, at der endnu er et stykke vej at gå:

- Der er stadig for mange tilfælde, hvor der ved offentlige indkøb og byggerier ikke i tilstrækkelig grad stilles krav om lovligt og bæredygtigt træ.
- Der er stadig for mange virksomheder, som ikke i tilstrækkelig grad har garderet sig mod at have ulovligt træ på hylderne.
- Der er stadig for mange skove, der drives ubæredygtig og hvor træ fældes og sælges i strid med oprindelseslandets egne love.

Jeg har tre svar på den udfordring:

For det første er EU netop nu ved at vedtage en banebrydende lov, som væsentligt opstrammer betingelserne for at handle med træ og træbaserede produkter i EU. Det er den danske succeshistorie, som jeg startede med at omtale, som jeg nu vender tilbage til.

Den nye EU-lov er blevet til efter massivt dansk pres gennem flere år. I første omgang for overhovedet at få et forslag på bordet. I anden omgang for at få strammet forslaget op, så det ikke bare pålægger branchen at indføre påpasselighedsordninger, men tillige indeholder et reelt forbud mod at introducere ulovligt fældet træ på markedet. Derudover har Danmark – med succes - presset på for en høj standard for lovligt træ, med standarden fra vores indkøbsvejledning som pejlemærke.

For det andet har Skov- og Naturstyrelsen i sidste måned lanceret en ny og forbedret vejledning for offentligt indkøb af lovligt og bæredygtigt træ. Den indeholder en række forbedringer, som ifølge den gennemførte evaluering vil kunne sikre den en større udbredelse og bedre gennemslagskraft end den gamle, herunder:

- Flere konkrete eksempler og konkrete forslag til udformning af udbudsmateriale og kontrakter

- Målrettet information, som er skræddersyet til at dække forskellige brugertypers forskellige behov – centrale indkøbere, byggeansvarlige, personer med ansvar for havne, personer med ansvar for mindre indkøb.
- Praktisk og let tilgængelig information.

Den nye vejledning er foreløbig blevet godt modtaget i branchen. Styrelsen vil i samarbejde med gruppen over de kommende måneder arbejde for en bred og målrettet information om den nye vejledning.

For det tredje vil vi om kort tid kunne se de første resultater af den allerede vedtagne licensordning for import af lovligt træ til EU. Den bygger på partnerskabsaftaler med tømmerproducerende lande og vi har i indkøbsvejledningen forlods signaleret, at de kommende FLEGT-licenser vil være et godt instrument til sikring af dokumentation for lovligt træ.

Lad mig afslutningsvis opsummerer, hvad dette her betyder i relation de tre konkrete spørgsmål, der er stillet til samrådet:

Ad spørgsmål DF om møbelhusene og FSC:

Hvilke initiativer vil ministeren tage for at modvirke, at adskillige store møbelhuse til stor skade for verdens skove ikke tilbyder forbrugerne mulighed for at købe FSC-mærkede produkter, jf. undersøgelsen refereret i artiklen "Miljøfolk: Møbelgiganter sviner med deres trævarer" i Politiken den 19. maj 2010?

Den nye EU-regulering vil pålægge alle, der introducerer træ og træbaserede produkter på EU's marked, at indføre påpasselighedsordninger, som minimerer risikoen for at træet stammer fra ulovligt fældet træ. Samtidig bliver det helt forbudt og strafbart at introducerer eventuelt ulovligt fældet træ.

Det betyder helt konkret for møbelhusene, at de selv må sørge for at etablere springssystemer mv., hvis de importerer råtræ og halvfabrikata af træ fra lande uden for EU til møbler, som de sælger på EU's marked. Og skulle de alligevel komme i besiddelse af ulovligt træ og introducere dette på EU's marked, i form af møbler eller andet, så vil det være ulovligt og strafbart.

Hvis de køber træ i EU, så vil sælgeren, der introducerer træet på markedet for første gang, være underlagt samme betingelser.

Det er den slags midler, der skal til, og det er en kæmpe dansk sejr, at det er blevet muligt med denne helt nye EU-lov.

Samtidig vil den nye indkøbsvejledning, efterhånden som den bliver kendt og slår igennem, give et kraftigt incitament til alle i træbranchen om at lade sig certificere.

Ad spørgsmål DG om WWF's og Nepentes kritik af frivillig vejledning

Og hvordan forholder ministeren sig til den kritik, der rejses af bl.a. Verdensnaturfonden og Nepentes, om at syv år med frivillige offentlige indkøbsvejledninger ikke har ført til væsentlige forbedringer?

Jeg kan som nævnt ikke genkende billedet af en vejledning, der ikke har virket. Den hidtidige danske indsats har i den grad virket.

Der er behov for et bedre gennemslag, herunder især at offentlige indkøbere og byggeansvarlige i højere grad aktivt tilstræber at købe lovligt og bæredygtigt træ.

Det er derfor jeg nu har lanceret en ny og forbedret vejledning, som er mere konkret og med flere eksempler end den gamle. En af konklusionerne i evalueringen var netop, at der med de gennemførte forbedringer skulle være mulighed for bedre gennemslag på et fortsat frivilligt grundlag.

Det er det vi nu vil arbejde på, i samarbejde med den rådgivende følgegruppe. Det er i øvrigt det samme princip de øvrige grønne indkøbsvejledninger bygger på, nemlig at Miljøministeriet stiller vejledning og gode redskaber til rådighed, mens det er de enkelte ministeriers og kommuners eget ansvar at implementere.

Ad spørgsmål DH om PEFC.

Vil ministeren redegøre for, hvorfor hun i sin frivillige offentlige indkøbsvejledning for træ vælger at acceptere den kontroversielle PEFC certificeringsordning for bæredygtig skovdrift, som ikke nyder opbakning fra nogen af miljøorganisationerne?

Som jeg før nævnte er kun 8 % af verdens samlede skovareal certificeret i dag. PEFC dækker to tredjedele af dette areal, FSC knap en tredjedel.

Begge ordninger bygger på høje standarder for skovdrift, og høje standarder for sporing, mærkning og kontrol. Og begge ordninger bygger på et omfattende og detaljeret regelsæt, herunder med forskrifter for inddragelse af berørte interessegrupper og beslutningsprocedurer.

Der er forskelle mellem de to ordninger, og de er også grundlæggende forskelligt bygget op, men der er høje standarder for begge ordninger.

Der er fordele og lemper ved begge systemer, og ingen ordninger er perfekte. De udvikler sig også begge løbende. Offentlige indkøbspolitikker har været en væsentlig drivkraft bag denne udvikling, og der har da også fra begge ordningers side været vist stor interesse for den danske indkøbspolitik.

Jeg synes det er langt mere relevant, at fokusere på at få en større udbredelse af skovcertificering og eventuelle andre systemer, der dokumenterer lovligt og bæredygtigt træ frem for at fokusere på forskelle mellem ordninger, der er godt etableret i markedet og er i god udvikling.

Jeg har da også hæftet mig ved, at både England og Tyskland i deres indkøbspolitikker anerkender både FSC og PEFC som garantier for bæredygtigt træ.

Min linje er at arbejde med markedet i god og konstruktiv dialog, ikke imod markedet. To anerkendte ordninger vil desuden sikre en bedre konkurrence i markedet, hvilket også er godt.